

פ ר ע ו ש י ם

יהושע בר-יוסף

או נשלחו לבתייהם למנוחה־נופש קצרה. לכפר הכבוש נשלחה פלוגה מאותו הגדוד שלא השתתפה בקרבות האחרונים. אנשי הפלוגה איבדו חברים רבים בקרבות קודמים, וכפר זה נתקע בלבם כמין מרכז לכל היותם כאן. עתה צעדו לעברו כמנצחים. וטל הבוקר ורית אודים חרוכים ומראה השדות המצהיבים והשקס שלאחר רעש הלילה נשתלבו יפה בהרהורי לבם. כל אותו יום טרודים היו בהתחפרות באדמה ובהכנת ביצורים בפני התקפת־נגד של האויב. היתה העבודה קדחתנית ומלאת תרוה ושכרון סמוי. העינים לא נתפנו להביט סביבן. הכפר כאילו נשכח מלב. האויב נתבצר בגבעות הסמוי כות ופעמיים־שלוש אף שלח לעבר המתחפרים פגזי תותח ומרגמה שהתנפצו בשריקות חדות. צורמות. החיילים צחקו לפגזים. היה זה כמין דיגדוג להרגשת הנצחון המפעפעת בעצמותיהם. תג היה. היום הבהיר נתעטף ריחות חדשים. ענני עשן אפור. לבנבן. עלו פה ושם. ובחלל האויר נתלה ריחם המתקתק של פגזים. נבלות בהמה וגזיות חללי האויב. הסאניטארים עסקו במלאכתם מבוקר ועד ערב. שרוף וקבור. הגה גראתה בין שיחי הצבר גזית מצרי שרועה כמין סמרטוט. ללא הנועת החן אשר להולך על שתיים. אך איש לא נתן דעתו עליה ועל החלומות והפחדים שנקברו בבשר המרקיב בחום היום. ואף החיילים עבדו באת ובמכוש במשנה כוח. עם ערב שלמה המלאכה. נחפרו החפירות ונתקשרו התעלות. נמתחו גדרי התיל ומוקשו השדות. יום חם ומלא חלף ביעף.

עם ערב המו הלכבות לפורקן מכל אותן חריות שנתגבשו כאבן על פתחו של הלב. חברות חברות הסתודדו: מה יעשו הלילה. הגוף העייף לא נמשך לשינה על גבי המזון המלוכלך: ממפותחיות־פה נושאו מנגינות ידועות בחללו של הכפר. קול צחוק צעיר ובריא נתערב בקרקור

לא בנקל נכבש הכפר הערבי הגדול, שביקתות החימר שלו משתרעות על שתי גבעות. כפותיו העגולות והמרובעות ואילנותיו הבודדים שצמחו כאילו באופק שילהבו את דמיונם של אנשי הגדוד שבועות רבים. היה בו בכפר הבלתי נכבש משהו מאגדת ההוד של המדבר. עם שקיעת החמה היה הכפר האפור. הרחוק. ניצת כולו גוהות של דמדומים. וחיל ישראל על משמרתו עמד אחוז הלום. ורטט תמהון. למראה הכפר הרחוק. הגא. בעמידתו האמיצה.

לא בנקל נכבש הכפר. הרבה עינים צעירות כבו לעולמים בשל הצו החמור: לכבשו ויהי מה! לילות רבים רעדו לבבות מפחד ומצפייה לקראת הבשורה הטובה או הרעה. בקרים רבים ניעור רופא בית־החולים משנתו הטרופה לשמע הידיעה על פצועים חדשים שהובאו זה עתה משדה־הקרב שבקרבת הכפר. סיפורי גבורה ואחזה של ההולכים למות נשתזרו בלילות ההם. מפקד הגדוד היה מועיף גבותיו לכל שמץ הרהור על ביצוריו החזקים של האויב. והכפר לא נכבש. עד ש בא אותו לילה בלתי נשכח שהחריד את כל הסביבה, לילה של רעמי נפץ ולהכות נדלקות וכבות. ליל דמים וחרדה מתוקה עד כדי חלחלה. לילה שבו לא נרדם איש מכל דרי הסביבה. עם בוקר מלאו חביות האשפה של בית־החולים חפסיות צמר־גפן ותחבושות ספוגות דם. קטעי אצבעות ורסיסי בשר מן החי; ולבותיהם של הבריאים והחיים מלאו חדות נצחון וצהלת שכרון. הכפר נכבש. האויב מוגר ונמלט על נפשו. תושבי הסביבה כולה ראו שמש הבוקר אחרת ואת הנוף כאילו נולד מחדש ואת עצמם ראו כמטיילים בין שמים וארץ. גם החיילים נשקם כאילו הוקל מעליהם ורגליהם צעדו על האדמה כאילו הן מתופפות על גבי תוף מתוח בתהלוכת־נצחון. הלוחמים בשדה הקרב נלקחו לבית־החולים

הדגל הונף בראש התורן; רביהסמל הרעים „מפקד, דום?” בנעימתו המתכתית, הצרודה; התור השתלשל ליד המטבח הארעי עם צלחות הפח וריח הסרדינים וקול הפרימוסים הגדולים. יום חם, אפור, מייגע, נשחל בעצלתיים בנופו של הכפר. חיילים פיהקו בקול ולא ניסו להסתיר פיהוקם. כובד ירד ללב. כל אדם ביקש לו צל אילן וגדר ואבן קרירה וערימת קש ומזון ברי שכיבה. לא נערכו אימונים אותו יום ואף לא תרגילי סדר. אפילו סמלים ישבו עייפים, כאילו ניטלה מהם כל תפארתם.

בצהרי היום נתגלתה הצרה החדשה — מכת הפרעושים. בלילה נטרפה שנתו של פלוני מעקיצות קצרות כמכת מקור של צפור זריזה ורבים התהפכו מצד לצד בשל תחושת הקרע של נימי השינה הטובה; אך בבוקר התביישו הנפגעים לגלות קלונם ברבים. עדיין קינן בלב כל אחד החשש שהוא לבדו ואין זולתו בנפגעים. כל אדם נשא בשקט את הדיגדוג המבחיל המשתלב בעקיצה החדה כמין צירוף של מים ואש. אמיצים שבחיילים חרקו שן והעמידו פנים כאינם מרגישים; בינונים התגרדו דרך־אגב במגע כתף בקיר או בחיכוך שלא במקומו; חלשים התגרדו לסירוגין, בצינעה. רק בשעות הצהרים נתגלה לכל שאין נקי מן הפגע. עינים פקוחות לחיילים, ובמחנה צבא קשה להצניע אף דבר המציק פחות מפרעושים. וכך החלה ההתגרדות הכללית, תחילה בהסתייגות־מה ואחרי כן ללא מעצור ובפומבי, ובהנאה, ובצחוק. יום תמים שימשו הפרעושים נושא לבדיחות הדעת. הלך שבתבורה, שמעון ארך הרגלים, תפס מניה וביה את סוד כל התנועות שבגירוד, ובכשרון החיקוי שלו העלה על רגל אחת הצגה שלמה שבה הופיעו הטיפוסים השונים של המתגרדים למיניהם. החיילים צחקו עד לאפיסת הכוחות, עד לצריחות היסטוריות, ושמעון ארך הרגלים היה לגבור היום.

אך הצחוק לא האריך ימים. היצורים הזעירים, השחורים, גברו על חדות החיים של הבחורים הצעירים ועל מצהלות לבם התמים. הם עקצו בלי

הרנגולות נפחדות, מפרפרות, בחצרות עזובות. החיילים התקינו עצמם ל„קומזיץ“. האפסנאי ארך הזרועות, שמשקפיו עבים וזרועותיו ארוכות כשל קוף תלה ידיו ביאוש, ואף על פי כן נתן בצינעה חבילות קפה ושקיקי סוכר ואפילו בקבוק קוניאק. הקצינים הנמוכים והבינונים העמידו פנים כאינם רואים. עם לילה עלו, על אף האיטור המפורש, מדורות קטנות וגדולות. מפקד הפלוגה הצעיר חייד חיוך נבוך וחרהר בינו לכינן עצמו כיצד להצטרף לאחת החבורות ולא יפגע במעמדו ובחובת המשמעת. מרחוק ראה את החיילים מסביב למדורה, צללים מרקדים על פראצופיהם הצעירים, התאותניים, ושיניהם הצוחקות מבהיקות באודם האפור שמסכיבם. התרנגולות נחטפות מתוך האש בעודן צלויות למחצה. משהו בחך מתמרד, אך הגרון בולע בלהיטות והעינים רושפות רשפי הנאה והעצמות נגרסות וצחוק רחב ופרוע מידרדר. טוב להם לחיילים הלילה. ומפקד הפלוגה הצעיר אינו טיפש שישבית שמחתם. והוא חוזר לרצבו האפל ומוצא גחמה בנגיסת שוקולדה ובהרהורים על אמו ואחותו, ואותה נערה שהרחורת שפגש זה לא כבר במטה החטיבה, וזו נתנה בו מבט גלוי כל כך ודיברה אליו כאילו הכל נרעד והתנפץ עד היסוד בה.

קול זמרה ונחרת שתויים ולחש גחלים נבלעו ברוחות הקלילות של הלילה. אפלה רכה, שקטה, כיסתה את החג שזרם בצבעי חלומם של החיילים הישנים. האויב ברת. תושבים שגעו כאן בבכית תינוק ראשונה ונשאו נשים והעמידו וולדות וקברו מתייהם הלכז־אינם. נפרצו לכל רוח בעינים לטושות מבהלה ובקללת תהומות על שפתותיהם. בתיהם ריקים, נטושים, שחוחים עד עפר. לטאות תמהות וזחלות בחצרות בלי פחד מפני רגלו הדורסת של בחיר היצורים. חתולים גבהלים מתגנבים ממקום אפל למשנתו. בכפר שבתו מראות וריחות וצלילים בני דורות. חיילי ישראל נמים שנתם העמוקה, שנת כובשים.

משהאיר היום החלו האנשים מתפכחים קמעה קמעה. הצוצרת הבוקר הריעה תרועתה הרגילה;

אשתו ועל בנו בכורו בן השנתיים. אליהם גלוי צדוק התימני, פועל דפוס, שעניו מפיקות בינה והוא מתון מאוד בדיבורו, וחיימיק, משכונת התקוה, ספורטאי ותיק ב"מכבי", אך אוהב שיתת חולין של תלמידי חכמים. בחבורה זו לא היו משחקים בקלפים ולא היו מגבלים את הפה. "האינטליגנטים", קראו להם החיילים דרך לג' לוג, אך הם הקפידו ונועדו יום כמין חבורת סתרים, להפיג את השממון באוצר החיות והעניינים שבזכרונם.

— "הערכים לא ברחו בעצם מכאן", אמר

דוד השמנמן, "הם השאירו לנו את הפרעושים".

— "יש לשרוף את כל ה"זיפת" הזה, ודין" —

אמר שמעון ארך הרגלים בנעימה פסקנית.

קצין התרבות הביא לכפר הכבוש שבועונים לועזיים מצוירים, קרועים ומשומנים, ספרוני בלשים, עתונים מלפני שבוע וכמה ספרי-קריאה משומשים ומרוטי דפים, החיילים נטפלו לאותיות השחורות ולתמונות הנאות. הפכו והפכו בהם עד שגם הללו נשטמו ברישול מן היד העצלה. מהם שדמיונם התעלס בתמונות הנערות החשופות למחצה. מהם שפתחו בשיחה, ספק בהלצה ספק ברצינות, על פרטי הגו וחמוקיו, וברק מזור בעינייהם. רשות-היחיד של חייל מצומצמת מאוד וככולה בסייגים. הפינה היחידה שאין לאיש מן החוץ שליטה בה, היא פינת ההרהורים והשיחה הבטלה, וכאן ניתן פורקן במתכוון לכל אותם הררי הורים שבצינעה ודברים שהחיילים התביישו בהם, והיה בזה משום הנאה מהנה ומשפילה כאחת, משום פיצוי לכל אותה זוהמה שמסביבם.

פעמיים הופיעו אמנים בכפר הכבוש. קול הנערות השרות העלה דמעות בעינים, ומראה רגליהן ועיגול מתניהן שינק את הגרון. כילדים קטנים, מוכים, בפני אמותיהם, הסתכלו החיילים בסני נערות הלהקה הצבאית אשר לא שיערו מה תכשיל בוחשות הן בלב הגברי המבולבל, צלילי האקורדיון ונעימות השירים שבפי הזמרים נש-מעו כצלילי בראשית אשר טרפו, את-ריכך, את שנת החיילים על משכביהם הקשים. למחרת היו רוב החיילים מתהלכים כשעיניהם אדומות ריסים

הרף בעקשנות של ברואים חסרי מחשבה. טעם חדש טעמו הפרעושים בדמם של צעירים שגדלו בטיפולם של רופאים ואחיות לבושות סינר לבן וזריקות חיסון ופיטום ויטאמינים. דם חדש הזרם לדמם של הפרעושים שניזונו דורות על דורות מבשרם של גופות מלובלכים, אדישים לכל. והם הגבירו עוז מיום ליום. אפילו הסאניטארים, על מרססי הדי, די, טנ, שלהם, לא יכלו להם, ניצב לו חייל לפני הסאניטאר הכל-יכול, פורם חולצתו, פותח הגזר מכנסי, מסיר גרביו ופורע תסרקתו; נשפכת האבקה הלבנה לכל חריצי הגוף, מתערבת בזיעה ונוסכת הרגשה נעימה, מלטפת. פורש לו החייל ובלבו הרגשת שמחה על שנפטר מצרה זו, אך — אהה — הנה נולד על גופו בן בנו של דגדוג חדש, ולא תצא שעה ארוכה וראשי אצ"בעותיו מוחצים פרעושים חדשים ונקודות שחרות ככתמי ידו נזרעות על כפות ידיו.

שוב אין מתלוצץ על פרעושים. עתה הם מציאות חיה וממשית כאור היום וכחשכת הלילה. מפקד-הפלוגה הבלונדי התהלך ערום כביום היולדו ורק מכנסי רחצה קצרים לשוקיו ופחית החייל תלויה בחוט דק על צוארו. הפרעושים אוהבים מחבאים אפלהיים וכשאין להם מקום-סחר הריהם קופצים ויורדים מעל גופו של האדם, בעלי הזקן והשפם, הראותנים שבחבורה, גילחו בשברון-לב את נזר תפארתם והתהלכו בכפר הכבוש כאפרוחים מרוטים. ויש שסיגלו לעצמם הרגל של אדישות ושלוה פילוסופית, ובשעת עקיצה היו רק ממצמצים מצמוץ קל בעין ואין מנידים יד ורגל.

באפס מעשה היו החיילים יושבים חבורות חבורות במקומות הצל של הכפר ושותקים בצותא או משוחחים על ענינים של מה-רבכך. חבר-רתו של שמעון ארך-הרגלים נזדמנו בה שלושה בוגרי גמנסיה: דוד השמנמן, מפקד המחלקה, שהיה שותק הרבה ומשמיע כפעם בפעם דברים של טעם; אורי הפייטן, בחור צנום, שפניו אינ-טליגנטיים והיה מתרחק על נקלה כשמגיע לענייני פוליטיקה; משה הנשוי שעבד במשרד ממ-שלתי וסיפר להם לרוקים, ארוכות וקצרות, על

קה, עמדה במרכז הכפר, אך בסקודה אנשי המרפאה אסור היה להשתמש במימיה. לפני הימלטם מן הכפר הטילו הערבים פגרי תנים לתוך הבאר, וסרחון סחוב קריר היה עולה ממעי מקים. ריח שהעלה חורון אף בפנים הבריאים ביותר. גללי בקר ועזים וצואת גמלים עטרו את סביבת הבאר וקני צרעות מלאו את הנקבים והחריצים שבין נדבכי האבנים. הכפר כולו, דומה, התבקע בקעים בקעים מרוב יובש. אלמלא הטחב שבתוך האדמה השקויה מי מעמקים היו בתי החיר מר מתסודרים כאבק ברוח. הבתים סגנו את הדבק שליכדם מלמטה. שיחי הצבר, האילנות הבודדים, סבכי הקוצים, פרחי מנחה ספורים, כל אלה ינקו לשדם ממעמקי האדמה היבשה המבוקעת. המים שהובאו לחיילים במכוניות-משא מן החוץ החיו את השרצים המעופפים והזוחלים. שלוליות המים, שנקו ליד כיורי הרחצה והמטבח ומקומות השינה של החיילים, והרטיבות שבגופם הן שהזינו את מעט החי שבכפר, דומה, אל אלהי הזבובים והפרעושים והשרצים למיניהם הביא את חיילי ישראל למחיה לעם השרצים שבכפר הנטוש.

הדבר הרגיו, ויותר משהרגיו העליב, ויותר משהעליב השפיל. בפחות מחדש ימים נשתנו האנשים תכלית שינוי. אילו פשטו מהם את בגדי החיילים והלבישום בגדים של כפריים ערביים ושינו שפתם, שוב לא היה הבדל גדול ניכר ביניהם לבין אלה שברחו מפניהם. אף הם מזר המים כמותם. אף הם שקועים באותה עצלות כחום היום. אף הם מוכי פצעים ומתפלשים כאשפה ומקללים ומגדפים במין גידוף לשמו, מתוך הנאה ומתוך בטלה. אף הם תולים עינים רעבות במה שאין להם וחולמים חלומות מלהטים ומשונים, ספוגי תאוה וייחום דם ורצח. ועל הכל — אף הם אין מגרשים עוד מעל עורם את הזבובים ואין מוחצים את הפרעושים. הספינו להם, לא כמשך דורות, אלא בפחות מארבעה שבועות.

גם על חבורת ה„אינטליגנטים“ לא פסח הנגע. מיום ליום התרחקו והלכו השיחות מנושאים

וצעדיהם לא בטוחים כמי שמאד לא נוח לו בעצם הצורך לזח ממקום למקום.

הפרעושים לא היו אלא בטוי תמציתי לכל הזוהמה שמסביב. תחלה התפלאו החיילים, כיצד יכלו הערבים לחיות דורות על דורות בתוך הזוהמה הזאת. אחר כך תדלו להתפלא. הם עצמם ישבו כאן ולא הרגישו עוד בנעשה סביבם. מטה הפלוגה נקבע במסגד הכפר הבנוי אבן והעטור עמודים כבדים, מגולפים בקוים פרימיטיביים חינניים. כאן קיבלו החיילים את מנות האוכל שלהם, כאן קבעו להם את שעות הישיבה בעמדות ושעות הבטלה והשיעמום. כל זכובי הכפר באו אף הם הנה ליהנות משיירי המטבח. כל דבר מאכל וכל קטע בשר היה מתכסה מיד שכבת זבובים רותשים, בדומה למריחה עבה של ריבת שזיפים שחורה-כחלחלה. כפעם בפעם היה מתרד מם קטע של השכבה, וחוזר ויורד בזמזום סרדני. אין אדם צריך להיות איסטניס יתר על המדה כדי שיפסיק דבורו ויטה אוזן לזמזום המתמיד. כמין נסירה של רבבות שינים רכות. כל פרוסת לחם, כל חתיכת עגבניה שהחזקת בין אצבעותיך היתה מתכסית במריחה הכחלחלה, הרוחשת, הזבובים היו שמנים, בריאים, מבהיקים, בשולי כנפיהם ובחמוקי כרסיהם רסיסי זהב וגון כחלחל נוצץ כעין הספיר. ולא היו יורדים מעל פרוסת הלחם עד אם חשו נשימת-אפך ועד אם ראו מקר רוב את שיניך הלבנות הדורסות. יש שהיו מת-עופפים הצדה ויש שעולים על פרצופך, ממתיינים שם לפרוסה הבאה שבין אצבעותיך. מפקד הפלוגה הבלונדי הפליא את החיילים בהתר-נהגותו האמיצה. הוא היה אוכל ושותה, משוחח ומעיין במפה, בתוך ענני הזבובים, בתנועות רגילות ועצורות, כאילו היה יושב לפני שולחן נקי במשרד מסודר. אפילו חיוכו הצנוע לא נש-תנה. דומה, לא עוד חי על בשרו ולא עצבים רוחשים באיבריו. במעמדו היו מתביישים לגרש את הזבובים, והוא הרגיו בשלוות רוחו.

פצעים עלו על הגופות וידי החובשים במר-פאה מלאות עבודה. חסרו מים בכפר ולא היה במה לנקות את הגוף מלכלוכו. באר גדולה, עמרי

ימי שבתו בכפר הכבוש. בינו לבין עצמו השלה נפשו כי הוא מרחף כספירות העליונות של המחד שבה האנושית שאין בהן מקום לשירה בת-חלוף... אך לעתים קרובות ידע את האמת המרה, שהוא עצל מלאמץ מחשבתו ודמיונו מאמץ כל שהוא ושנוח לו בכל העיפוש הזה וההלקאות שהוא מלקה עצמו על הימים העוברים לבטלה. אמנם גם בימים כתיקונם עוד לא הביא שום דבר לידי גמר, אך אז קיוה לפחות שבחלקו יפול האושר הגדול לתת ביטוי שירי למלחמת הגבורה של בני דורו. היה רואה עצמו מהלך כמנצח בבתי-קפה של האקנים בתל-אביב ונערות-חן חובבות ספרות תולות בו עינים מעריצות והוא עובר על פניהן במבט אדיש. עתה התנפצו כל חלומותיו היפים לרסיסים. לא הוד שבגבורה ולא הדר שברומנטיקה. פרעושים בזויים וזכוכים כרסתניים, ותו לא. גאותו הפצרעה המושפלה, בוערת בו ללא רחם. הוא דומה לכולם. הוא פחות מכולם. שומע הוא הלצה גסה — ואינו מתמרד כל עיקר. צוחק עם כולם ונהנה אולי יותר מכולם. התמונות שדמיונו המשולהב מעביר לפניו מעוררות וזעה ממש. הוא רואה את הנשים מטבורן ולמטה. הוא שוכח את פרצופי ידידותיו בעיר. קוי הפנים ומבע העינים מטושטשים. רק רגליהן נראות לו בבחירות. משהו חלק ושעיר ורך וריחני מזדעף בהרהוריו ובחלומותיו וממלא כל ישותו חלחלה מתוקה ומבחילה... הוא נלחם עם עצמו. נלחם ימים ושבוע ושבועיים; עד שפוסק.

דוד השמנמן עתיד גדול נשקף לו בצבא. דומה. כבטן ומלידה נוצר להיות קצין ומדריך אחרים. מטוראי עלה עד מהרה למפקד כיתה ולמפקד מחלקה. אהב הוא את חיי הצבא, נהנה מן השררה והמשמעת וההתרגשות שלפני הקרב. ויד לו באסטרטגיה ובידיעת הנשק. בגמנסיה נחשב כתלמיד מפגור ברוב המקצועות, אך כבר אז הגה בחוברות הצבאיות וגילה בקיאות מפר-ליאה בפרשת המלחמות שבהיסטוריה. בתקופת מלחמת העולם השניה היה נצמד לתיבת הרדיו ושומע פרשנות צבאית עד חצות הלילה. עם

שאינם נוגעים במישרין בחיי יום ויום ונאחזו בנושאים שהם מצורך השעה והרגע. הגוף כשלי-עצמו סיפק חומר גם לחלומות בהקיץ. כשאדם נקי ושבוע ומלוכס כהלכה ועורו פטור מגירודים ודגדוגים ועקיצות, הריהו מתפשט מגופו ומעייר-נותיו פנויים לענינים שברוח ובהכרה ובעם ובמשפחה. מה שאין כן בשעה שהגוף תובע תיר-קונו בכל עת ובכל רגע. אותה שעה הוא שוכח כל אותם דברים נאים שפיטמוהו בהם מילדותו ומשקיע עצמו בדברים שמשכיחים צרותיו לאל-תר.

כני התבורה עצמם לא חלו ולא הרגישו בשי-נוי האטי שחל בהם. פרצופו המחייך והמבדת של שמעון ארך הרגלים נתקשה ונתעוה קמעה. עיניו הירקרקות נראו ריקות ובוהות כשהן מס-תכלות באחרים, ולחות ומבריקות כשהן תוהות סתם בחלל וחיוך לא נעים מרחף על השפתים העבות. הוא לא טפח עוד על שכמו של כל המדי-דמן לו. שוב לא התבדת ולא הפריח סיפורי-מעשיות אדיש לטובב אותו. על אכלו שקד. על פינה טובה לישון בה. מכנס היה רגליו הארוכות ומתקפל כמין קיפוד ונרדם לאחר גיהוקים ופיר-הוקים קולניים.

צדוק התימני קימץ שפתיו הדקות והסתכל בכל נברא בצלם כשור עקוד המסתכל במאכלת שבידי השוחט. עיניו השחירו והעציבו פי כמה. גון פניו דומה עכשיו יותר לזיתים שחורים מאשר לזיתים ירוקים. מזמר היה לעצמו ניגוני שבת וחג מסורתיים וכתעב את ה„אשכנזים“ על מנהגיהם המזפיקים. אף הוא נתקפד כשומר על עצמו מפני פגעי חוץ. ממעים שיחה, ונעלב מכל רמו דק הפוגע בכבודו. אוכל היה כצפור, ממש מרעיב עצמו לדעת, וישן כסוס. בלילות היה קם לעתים קרובות משנתו הטרופה ועולה על אחת הגדרות ויושב שם שעות ארוכות כמין צל רפאים ומסתכל בלילה האפל וביוקקים הבהירים וחוזר עם שחר למורנו המצופש ומנמנם שעה קלה וקם לקול תרועת החצוצרה בעינים בהירות רחוצות משינה יתירה.

אורי הפייטן לא כתב אפילו שורה אחת כל

נתן שינה לעיניו, ועקיצות הפרעושים היו כאין וכאפס לעומת הסוד האיום שבער בו כאש אור כלת. הסחיר את סודו מחבריו החיילים, שמהם היו מתגפלים על המציאה ומגלגלים בה ומענים אותו בדברי שגינה ולעג כדרך שרק חבורה מש־תעממת מסוגלת לה. הוא כתב לאשתו מכתבים ארוכים מלאים געגועים וחשדות ושאלות ותלו־נות ויודויי אהבה, וקרעם סמוך לכתיבתם. החליט להפתיעה בביקור לנקום בה נקמתו האיזמה. שעות שלימות היה משתעשע בהרהורי הנקמה, וסמוך לכך היה מעלה בדמיונו תמונה הפוכה: הוא ישוב לביתו בשעה מאוחרת בלילה וימצאנה בודדה וכמהה אליו ותולה בו עיניה האוהבות — כמה יאהבנה אותה שעה! כיצד יתפלש לרגליה ויבקש ממנה סליחה ומחילה על הרהוריו השפ־לים! גיהנום וגן־עדן נשקו יחדיו בדמיונו ובהי־וייתו השסועה. הוא מוכרח לקבל חופשה ליום אחד. הוא מוכרח לעמוד על האמת במו עיניו! הלך למפקד המחלקה שלו וביקש חופשת יום אחד, לילה אחד, הלה שלח אותו למפקד הפלוגה כיון שב־מצב הכן" אין לו רשות לתת חופשה. מפקד הפלוגה הצעיר הסתכל בו בריסו הבהירים וענה בפשטות שאין לחלום על חופשה; כולם היו רוצים לצאת מן הגיהנום הזה לשעה־שעתיים — ומי יעמוד בפרץ נגד האויב? עוד שבוע שבועיים יחליפו את הפלוגה ואז יתנו לכל החיילים את החופש המגיע להם... בצאתו מחדר מפקד הפלוגה התהפכו לנגד עיניו בתי־החימר כבחלום העתור־עים. עוד שבוע, שבועיים, ואולי חודש ימים, ית־ענה בעינוי שאל אלה! כל אותו יום חש מעין מחנק בגרונו ויבושת בפיו. הוא ישב בתוך הח־בורה כמי שניטל ממנו כות־הדיבור.

חיימיקו מצא גאולתו במשחק קלפים. תחלה התבייש בחולשתו זו וראה בה משום ירידת־ערכו בעיני עצמו ובעיני חבריו. מתחמק היה לפינת־סתר ומשחק עם בלהיטות וכהנאת משנה של מים גנובים. אך קמעה קמעה ראה בכך משום זכות־יתר לעצמו. מולו שיחק לו בקלפים. ערב ערב היה יוצא מן המשחק ברכוש גדול: גרושים ושילינגים, סיגריות, חפיסות שוקולדה

הכרות צו הגיוס רץ בשמחה ללשכת הגיוס. עד אותה שעה עיכבו בידו הוריו מהיות פעיל ב־הגנה, אך עתה היה כאדם שמצא דרכו בחיים. לא היה בו מאיש הצבאי הנוקשה. עם הסרים למשמעתו התהלך כעם חברים טובים. יותר משהיה מצווה היה מסביר ועם זאת שמר על המשמעת בקפדנות יתירה. אל הממונים עליו הת־יחס מתוך מזיגה ממוצעת של חברות ויראת־כבוד, לא שחצנות ולא התרפסות. בכל החטיבה יצא שמו לתהילה. כל הקרבות שהשתתף בהם גילו את כשרונו הצבאי הטבעי ואת אומץ־רוחו ושיקול־דעתו. במטה החטיבה נמנו וגמרו למסור לו את הפיקוד על אחת הפלוגות החדשות. עתה נפל גם הוא בנופלים. גופו השמנמן העלה תוספת שומן. עדיין היה שומר על שלות רוחו ונימוסיו, ולא הוציא מפיו דיבור של ציניות או של ניבול; אך הוא מיעט לעיין בחוכרות על כלי־הנשק והאזין פחות לדברי קצינים המספרים על נסיונותיהם בקרב, ויש שגילה אף קוצר־רוח כלפי הסרים למשמעתו. בעיניו הנבונות דעך משו.

יסורים קשים ביותר נפלו דוקא בחלקו של משה הנשוי, קל־הדעת והעליו. חייל אחד סיפר לפי תומו על שערורייה משפחתית שהתרחשה בבית שכנו. הלה חזר הביתה לחופשה, ובשל צרת ה־טראמפים" הגיע לדירתו בשעה מאוחרת בלילה. ולהרתו מצא במיטת אשתו גבר זר ישן שנת ישרים, והיו הענינים שמחים ברחוב כולו... החיילים צחקו ונהגו מכל אותו סיפור, ואילו משה לא צחק. אשתו שלו גרה שם במין חדר כזה בתל־אביב, והיא חיננית וחמת־מזג ואוהבת חברה עליזה וריקודים ובאותה עיר רבים ה־דון־ז'ואנים" המשתמטים האורכים לשכמותה. כיצד לא נתן דעתו על כך? ספק בן בנו של חשד התחיל מתפשט בקרבו כמין נגע ממאיר עד שהדבר נראה לו כודאות שאין להרהר אחריה. עתה נזכר כיצד הסתכלה בפלוני וכיצד חייכה לאלמוני, איך רקדה עם בן־דודה הגינג'י וכמה הבריקו עיניה שעה שאותו בחור גבה־קומה אמר לה דברי מחמאה שגורים. לילות תמימים לא

בשרם, דומה עליהם כאילו נולדו מחדש. דומה, הקיבוץ הצעיר יפה שלא כרגיל והאנשים המת-הלכים בו מלאים רוח ועדנה. הם ראו את צמר היהו של התברות הצעירות ואת ערפיהן הלבנים, את הפנים הנקיים ללא שמץ של פודרה וצבע ואת השמלות הפשוטות המגוהצות המונחות על הגוף הנשיי כמיני צעיפים המגלים טפח ומכסים ארבעה — והרגשה של יחפנים פושטייד צבטה לבם. חוששים היו להזין עיניהם יתר על המידה פן יתגלה קלונם ברבים. בלי משים הרהר כל אחד מהם בביחו, בוילאות הצחורים שעל החלור-נות, בספה המוצעת העטורה כרים קטנים מרוק-מים ובאם העומדת במטבח לבושה סינר לבן. מעולם לא ראו את ביתם ראייה כזאת. משחו טהור, צה, נגול לנגד עיני זכרונם, והם התפלאו כיצד היו דורכים עד כה ברגלים גסות בחצר המקדש. היו חוששים להכנס לחדר האוכל של הקיבוץ לשנות שם כוס תה שלאחר הצהריים. כאנשים עליונים נראו להם הללו, המתרחצים יום יום והנכנסים לחדר נקי והנחים על ספה של ממש והמסתכלים בהם בעד וילון לבן. מיהרו להמלט משם. בראש מורכן ובגרון משונק יצאו את הקיבוץ ושירכו דרכם בחזרה לכפר הכבוש בשביל היבש, המבוקע בקעים בקעים. נעליהם האפירו מרוב עפר, ועיניהם עדיין כבושות בקרקע. איש לא דיבר דבר, איש לא צחק ולא התלוצץ. טעם הנקיון של גופם עמד בהם כקוץ בבשר החי. גופם נתחמם מן ההליכה, זיעה עלתה על המצה ובית השחי, פרעוש קפץ אי-שם מתוך קיפולי הבגדים העליונים ונצמד לבשרם הגקי שריח של סבון עולה ממנו — ושתקו. רק משהגיי עו למבואות הכפר הכבוש אמר שמעון ארך הרגלים כמדבר אל עצמו:

— צריך לשרוף את ה"זיפת" הזה, וחסל!

אותו לילה עלו להבות בכפר הכבוש. בתי החימר היבשים לא נשרפו על נקלה. רק מעט העץ שבתוכם והקש המיובש שבתוך הגגות זללו את הלהבות; אך קול נפץ פנימי, שקט, נודעזע גלים גלים בתוך האש שמסביב, והיה הקול דומה לקול מחיצתו של פרעוש בין הצפרנים. והריח

ולפעמים גם אולר ועטרנובע. עיני השחורות רחשו זיקי הודיה לגורלו הטוב. חושש היה להגות בכך יתר על המדה שמא יתן בעצמו עין-רעה במזלו. שהרי מזלו גרם לו יתר הנאה מן הרכוש שצבר. דומה עליו שמזלו הטוב לוחש לו שהוא מבני עלייה, שביום מן הימים ירבה עושר ויעשה היל בכל אשר ישלח ידו. הוא היה אולי האחד בפלוגה שנהנה מחייו בכפר הכבוש. משהו מת-קופת הילדות חזר אליו עם הלכלוך והאדישות והדמיון המלוהט והיצרים הפרועים שמסביב. כך ממש נשם אז את האויר שמסביבו, וכך ממש הסתכלו בו עינים שחורות ופנים חיורים נסוכי תאוה ושממון כאחד. אותו צחוק ואותה שתיקת מבוכה, והוא הרגיש עצמו בכפר הכבוש כבביתו כמש.

רופא הגדוד בא למקום באיחור שבועיים. ראה את הנעשה ומשך בכתפיו. אך בהשתדלותו גשלו יום יום לקיבוץ הסמוך כמה חיילים שית-קלחו וינקו עצמם מן הזוהמה. היתה זו הליכה מייגעת בשביל עפר ובסכנת פגיעה מצלפי האויב. הליכה שסחטה מן הגוף את כל הרגשת ההתרעננות של המקלחת. אלמלא הבושה שבדבר ואלמלא התשוקה לראות פרצופים חדשים ומקום חדש, לא היו נמצאים בעלנים רבים להליכה זו. אף על פי כן הלכו יום יום כל אלה שניתנה להם הרשות לכך. ולא עוד אלא שרבו התובעים זכות מיוחדת שלא בחור.

שמעון ארך הרגלים ובני חבורתו יצאו אף הם לקיבוץ הסמוך להחליף כוח במקלחת קרה. בקיבוץ לא היו אורחים רצויים ביותר, שכן חששו מפני הפרעושים שעליהם. ניתן להם ספסל מיוחד בחדר המקלחת, וחברי הקיבוץ המתקלחים נרתעו קמעה מפניהם. אך הם היו שיכורים מריח המים והסבון ולא הרגישו כלל בדבר. שמעון ארך הרגלים גנת מרוב חדוה. השאר השתוללו כילי-דים קטנים. שרו, צחקו, התזו מים זה על זה ושפשפו גופם המגורד במין תאות נקמה להשמיד את כל הזוהמה שנצטברה בנקבוביות עורם. כאשר יצאו מחדר המקלחת ולבנים נקיים על

ומפקד הפלוגה הצעיר השפיל ריסי עיניו
 הבהירים וחייך חיוך עוטה סוד. הוא לא נזף
 באיש ולא חקר מי העלה את האש בניגוד לפקד
 זה. ליל ירח חמים עטף את גבעות הדרום. הלהי
 בות עוררו את האויב בעמדותיו הסמוכות. צרורות
 של כדורי מכונות-ירייה ופגזים הועפו לעבר
 הכפר המואר והגבירו את הלהבות. החיילים
 צהלו הפעם לקראת האש שבאה מעמדות האויב.

החרוך העלה משהו מחויות ליל הכיבוש; והחיי
 לים הסתכלו בלהבות במאור-פנים של ילדים
 המסתכלים במדורה. אינו תדוה של ילדות הז
 דרמה בלבות אנשי הפלוגה. שוב ושמעו שירי
 חיילים בכפר הכבוש. שוב צחקו צחוק נוער
 בריא צוהל ללא סיבה מיוחדת. הכל הרגישו
 שבלהבות אלה הם שורפים גם את הזוהמה שנצ
 טברה בתוכם.



הצויר מאת צילה בינדר